

τὰς ἐστραμμένον πρόσωπον, οὕτως ὥστε ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἐπομένης ἀκουστικῆς ἀπάτης ἦτο τοσούτω δυσκολωτέρα, καθ' ὅσον τὸ πρόσωπον τοῦ τεχνίτου ὤφειλε νὰ μένῃ ἀκίνητον καὶ ἀτάραχον. Ἡδὴ ἄρχεται ἡ ἀκουστικὴ ἀπάτη: ἐκ μακρᾶς ἀποστάσεως ἀκούεται ὁ θόρυβος τῆς ὁλονέν πλησιάζουσας ἀμαξοστοιχίας. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἔρχεται πλησιέστερον. Ἐπὶ τέλους ἀκούεται ὁ θορυβώδης βρασμὸς τῆς ἀτμαμάξης, τὰ διδόμενα συνθήματα, ὅπως σταματήσῃ, οἱ συριγμοί, ἡ ἐξόρμησις τοῦ ἀτμοῦ, αἱ φωναὶ τῶν ὑπαλλήλων κτλ. Ὁ κοιμώμενος ἀφυπνίζεται, τρέχει πρὸς τὸ παράθυρον, τὸ ἀνοίγει, καὶ ἤδη ἐκρήγνυται ἐν φοβερᾷ συγχύσει ὁ θόρυβος καὶ ἡ ταραχὴ τῶν μυκωμένων βοῶν καὶ τῶν φωνῶν παντὸς εἶδους ζώων, μόσχων, χοίρων, ἵππων, ὀρνίθων, χηνῶν κτλ. Ἐν τῷ μεταξύ ἀκούονται αἱ φωναὶ ἐπιβατῶν τινων τῆς ἀμαξοστοιχίας, αἱ ὕλακαὶ πολυαριθμῶν ἀφυπνισθέντων κυνῶν, οὕτως ὥστε οὐδεὶς θὰ ἐνόμιζεν ὅτι εἶναι δυνατόν, τοσοῦτοι καὶ τόσον διάφοροι καὶ ποικιλιώτατοι ἦχοι καὶ ψόφοι νὰ προέρχωνται ἐκ τοῦ λάρυγγος ἑνὸς καὶ μόνου ἀνθρώπου. Ἐτερον ὡσαύτως ἐκπληκτικὸν κατόρθωμα τοῦ Thurton ἦτο καὶ „ἡ ταραχὴ θορυβοῦντων ἀνθρώπων ἐν τῇ ὁδῷ“, τὸ ὅποῖον ὁ τεχνίτης ἐξετέλει ὡσαύτως ἱστάμενος πρὸ τινος ἀνοικτοῦ παραθύρου. Εὐκρινέστατα καὶ καθαρώτατα διεκρίνοντο αἱ διάφοροι καὶ ποικιλιώταται φωναὶ πολυαριθμῶν ἀνθρώπων, θορυβοῦντων καὶ διαπληκτιζομένων.

Ἐκ τῶν πολυαριθμῶν μαθητῶν τοῦ Ἀγγλου τούτου ἀπετέλουν δέκα νέοι δεκαεξαεταῖς περίπου παράδοξόν τινα „ῥῥιδικὸν χορόν“, ὅστις ἐξετέλει „πολυφωνικὰς συναυλίας“. Οἱ νέοι οὗτοι ἐμιμοῦντο διὰ τῆς φωνῆς των ὅλα τὰ διάφορα μουσικὰ ὄργανα, καὶ ἡ παράδοξος αὕτη συνεργασία τῶν ἐμφύχων αὐλῶν, σαλπίγγων, βιολίων, κλαρινέττων, φαγόντων, καὶ τῶν λοιπῶν μουσικῶν ὀργάνων, μὴ ἐξαιρουμένων οὐδὲ τῶν τυμπάνων (μικροῦ τε καὶ μεγάλου), ἦτο τόσον ἐπι-

τυχῆς καὶ ἀληθινῆς, ὥστε κλείων τις τοὺς ὀφθαλμοὺς ἤκουε πραγματικῶς ὀργανικὴν μουσικὴν συναυλίαν.

Ἡθοποιοὺς τις τοῦ ἐν Λονδίῳ θεάτρου τοῦ Drurylane, ὀνόματι Ἀλέξανδρος Στέβενς (ἀποθανὼν τὸ 1786), ὅστις εἶχε τὸ θαυμάσιον δῶρον τοῦ νὰ μιμῆται τὰς φωνὰς καὶ τὰς κινήσεις πάσης τάξεως καὶ πάσης ἡλικίας ἀνθρώπων, εἶχεν ἐφεύρη πολὺ πρότερον ἰδιαιτέρον τι εἶδος „πολυφωνικῶν ἐσπερίδων“ τὰς ὁποίας ὠνόμαζε „παραδόσεις περὶ κεφαλῶν“. Βοηθούμενος ὑπὸ ζωηροτάτου πνεύματος, ἀνεξαντλήτου εὐφυΐας καὶ εὐθυμίας καὶ βαθείας γνώσεως τῶν ἀνθρωπίνων χαρακτήρων διήγειρε τὸν γενικὸν θαυμασμόν καὶ ἐνθουσιασμόν διὰ τῶν „παραδόσεων“ του τούτων, αἵτινες ἦσαν κυρίως σατυρικοὶ καὶ κωμικοὶ λόγοι περὶ πάσης κοινωνικῆς τάξεως τοῦ βρετανικοῦ ἔθνους. Εἰς τὰς παραδόσεις του ταύτας εἶχε μετ' ἑαυτοῦ τεσσαράκοντα ἕως πεντήκοντα πρότομάς ἐκ ναστοχάρτου, εἴκοσι περίπου φενάκας ἐξ ὅλων τῶν σχολῶν καὶ τινα σήματα καὶ εἰκόνας. Μετὰ τῶν κεφαλῶν τούτων συνδιελέγετο περὶ διαφόρων κοινωνικῶν ζητημάτων, ἄλλοτε μὲν ἀπευθύνων αὐτὸς πρὸς αὐτὰς τὸν λόγον, ἄλλοτε δὲ ἀκούων τὰς ἀπαντήσεις των, καὶ ἄλλοτε σχολιάζων τοὺς λόγους των, διὰ τῶν ὁποίων πρὸ πάντων ἐσατυρίζοντο οἱ δικηγόροι. Ἐπὶ τελειοτέρα γίνεται ἡ ἀκουστικὴ ἀπάτη διὰ τῶν „μηχανικῶν πлагγόνων“. τὰς ὁποίας ἐφεῦρε βραδύτερον ὁ Ἀγγλος Walter Cole, καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἔδωκεν ὅλα τὰ φωνητικὰ ὄργανα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, τὰ ὁποῖα συνοδεύουσι τὴν ὁμιλίαν μὲ τὰς ἀναλόγους κινήσεις.

Ὅσον δὴποτε ἐλαφρὰ καὶ ἀναξία μιμησεως εἶνε ἡ τέχνη τῶν ἀνθρώπων τούτων, ἐν τούτοις ἔχει καὶ σπουδαιότεραν τινα ὄφιν. Διότι μᾶς ὑπομιμνήσκει μέχρι πόσης ἐκπληκτικῆς τελειοποιήσεως δύναται νὰ φθάσῃ ἡ ἀνθρωπίνη φωνὴ διὰ τῶν ἀπαιτουμένων ἀσκήσεων, καὶ ἐνθαρρύνει ἕκαστον, ἔχοντα ἐλαττωματικὰ τὰ φωνητικὰ ὄργανα, διὰ τῆς ἰσχυρᾶς καὶ ἐπιμόνου θελήσεως νὰ διορθώῃ τὰ ἐλαττώματα ταῦτα.

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΡΑΜΑΣΙ ΤΟΥ ΣΑΙΞΠΗΡΟΥ ΚΑΙ ΕΝ Τῷ ΠΟΙΗΜΑΤΙ ΤΟΥ ΔΑΝΤΕ

ὑπὸ G. Chiarini.

(συνέχεια.)

Εἰπὼν τινες ὅτι ὑπάρχει μεγαλητέρα ποικιλία εἰς τοὺς ἄνδρας παρὰ εἰς τὰς γυναῖκας τοῦ Σαιξπήρου. Ἡ κυρία Jameson δὲν εἶναι τῆς γνώμης ταύτης, καὶ δίδει εὐρυτάτας ἀποδείξεις περὶ τῆς ὁμοιότητος τῆς ἐναντίας γνώμης ἐν τῷ συγγράμματι αὐτῆς, τὸ ὅποῖον ἀνεφέραμεν ἐν ἀρχῇ τῆς μελέτης ἡμῶν ταύτης. Πρὸ παντὸς ἄλλου, δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ σύγγραμμά της ὁλόκληρον εἶναι μία ἀπόδειξις τῆς γνώμης ταύτης. Ἐν αὐτῷ ἡ διάσχημος συγγραφεὺς διαιρεῖ εἰς τέσσαρας μεγάλας κατηγορίας τὰς ἡρώιδας τοῦ Ἀγγλου ποιητοῦ. Ἡ πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τὰς γυναῖκας ἐκεῖνας τοῦ Σαιξπήρου, εἰς τὰς ὁποίας ὑπερσχύει τὸ λογικόν, ὅπως εἰς τὴν Πορκίαν (ἐν τῷ ἐμπόρῳ τῆς Βενετίας) καὶ Βεατρίκη. Εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν κατατάσσει ἐκεῖνας, εἰς τὰς ὁποίας προσέχει τὸ πάθος καὶ ἡ φαντασία, ὅπως εἰς τὴν Ἰουλίαν καὶ Ὀφηλίαν· εἰς τὴν τρίτην ἐκεῖνας, τῶν ὁποίων τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν εἶνε ἡ ἀγάπη, ὅπως εἰς τὴν Κορδηλίαν καὶ Δεσδεμίαν· εἰς τὴν τετάρτην τὰς ἱστορικὰς γυναῖκας, ὅπως τὴν Λαίδην Μάκβεθ καὶ τὴν Κλεοπάτραν. Ὁ Dowden παρατηρεῖ ὅτι „τὰ μεγάλα πρόσωπα τῶν τραγωδιῶν τοῦ Σαιξπήρου δὲν δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς κατηγορίας, διότι ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἀποτελεῖ ἰδίαν με-

λέτην τελείαν καὶ πλήρη, καὶ ὀφείλει ἕκαστον ἰδιαίτερος νὰ ἐξετάζηται προσεκτικῶς καὶ ἐπισταμένως.“ Ὁφείλομεν ὅμως νὰ εἰπώμεν ὅτι τὴν παρατήρησιν ταύτην εἶχε προῖδη καὶ προλάβῃ αὕτη ἡ ἰδία συγγραφεὺς. Καὶ πράγματι ἡ διαίρεσις ἐκείνη εἰς κατηγορίας δὲν τὴν ἐμπόδισε καθόλου νὰ ἐξετάσῃ ἕκαστον ἐκ τῶν μεγάλων τύπων τῶν Σαιξπηρείων γυναικῶν ὡς ἰδιαίτεράν καὶ αὐτοτελῆ ψυχολογικὴν μελέτην, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου διευκολύνει αὐτὴν καὶ διευκολύνει τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸ νὰ κάμῃ συσχετισμοὺς καὶ συγκρίσεις, διὰ τῶν ὁποίων καταφαίνεται ἐναργέστερον ἡ διαφορὰ ἐκάστου τῶν χαρακτήρων, τῶν ἀνηκόντων εἰς μίαν κατηγορίαν.

Παραδείγματός χάριν τὴν Ἰουλίαν καὶ τὴν Ὀφηλίαν κατέταξεν ἡ κ. Jameson, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν γυναικῶν ἐκεῖνων τύπων, οὗς χαρακτηρίζει τὸ πάθος καὶ ἡ φαντασία, καὶ οὐδεὶς βεβαίως δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι αἱ ἰδιότητες αὗται εἶναι τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ ἑκατέρας τῶν γυναικῶν τούτων μορφῶν. Καὶ ὅμως ἂν ἐξετάσωμεν αὐτὰς τὴν μίαν πλησίον τῆς ἄλλης, θὰ ἴδωμεν ὅτι ἡ μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰ εἶναι μεγίστη. Ἡ Ἰουλία καὶ ἡ Ὀφηλία εἶναι ἀμφοτέραι νεάνιδες ὡραῖαι, ἀφελεῖς καὶ ἀξίεραστοι· ἀμφοτέραι ἐρῶνται καὶ πίπτουσι θύματα τοῦ

ἔρωτος· ἀλλ' εἰς τὰς κοινὰς ταύτας ιδιότητες καὶ περιστάσεις προστίθενται καὶ ἀναμιγνύονται ἐν ἑκατέρᾳ αὐτῶν τοσαῦται ἄλλαι ιδιότητες καὶ περιστάσεις διάφοροι, ὥστε οἱ γυναικεῖοι οὗτοι τύποι καθίστανται ἐν τῷ δράματι ὅλως διόλου διάφοροι ἀλλήλων. Ἡ μὲν Ἰουλίᾳ ἐκπροσωπεῖ, ὡς ἀνώτερω εἵπομεν, τὸν ἡρώισμόν τοῦ ἔρωτος, ἡ δὲ Ὀφηλία τὴν δειλίαν καὶ ἀδυναμίαν μιᾶς ἐρώσεως ψυχῆς. Ἡ Ἰουλίᾳ εἶναι ἡ νεᾶνις, ἥτις ἐν τῇ τολμηρότητι τοῦ πάθους ἐπιλαμβάνεται μετὰ γενναιότητος καὶ θάρρους τῶν τρομερωτέρων ἐπιχειρήσεων, καὶ βλέπουσα ταύτας ματαιουμένας, θυσιάζει ἑαυτήν, θύμα ἐκούσιον ἀλλ' οὐχὶ ἀνωφελές· διότι ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτῆς καὶ τοῦ ἔραστοῦ της παύουσι τὰ μακροχρόνια καὶ ἄγρια μίση τῶν οἰκογενειῶν των καὶ οἱ δύο πατέρες Κάπουλέτος καὶ Μοντέκης κλαίοντες πρὸ τῶν πτωμάτων αὐτῶν σφιγγουσιν ἀλλήλων τὰς χεῖρας φιλικῶς. Ἡ Ὀφηλία εἶναι ἡ ἐρώσα νεᾶνις, ἥτις μὴ δυναμένη, δι' ἑλλειψιν ἐνεργητικότητος, ὡς παρατηρεῖ ὁ Dowden, νὰ σώσῃ διὰ τοῦ ἔρωτός της τὸν Ἀμλέτον μένει καταβεβλημένη καὶ κλονουμένη ὑπὸ τοῦ περὶ αὐτὴν μαινομένου κλύδωνος, χωρὶς ἐκ τῆς καταστροφῆς αὐτῆς νὰ προέρχεται καμμία ὠφέλεια.

Παρεβάλομεν τὴν Ὀφηλίαν πρὸς τὴν Ἰουλίαν· ἃς συσχετίσωμεν αὐτὴν τώρα καὶ πρὸς μίαν ἄλλην ἐκ τῶν γυναικῶν ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἡ κυρία Jameson κατατάσσει εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, δηλ. πρὸς τὴν Μιράνδαν. Ἡ Μιράνδα εἶναι καὶ αὕτη, ὡς ὑπεδηλώσαμεν, νεᾶνις ὠραία, ἀφελὴς καὶ ἀξιέραστος· ἀγαπᾷ καὶ αὕτη, ὅπως καὶ ἡ Ὀφηλία· ἀλλ' οἱ ὅροι καὶ αἱ περιστάσεις τοῦ βίου της εἶναι οὐσιωδῶς διάφοροι ἢ μᾶλλον ὅλως ἀντίθετοι πρὸς τὰς τῆς Ὀφηλίας. Ἐνῷ ἡ Ὀφηλία ζῇ ἐν τῷ μέσῳ διεφθαρμένης κοινωνίας, περιστοιχιζομένη ὑπὸ τῶν κακιῶν, τῶν ἀπατῶν, τῶν κακουργημάτων μιᾶς ἀνοσίτου καὶ κακούργου αὐλῆς, ἡ Μιράνδα, ἀπὸ τῆς παιδικῆς αὐτῆς ἡλικίας ἐξῆσεν ἐπὶ τινος ἀπομεμακρυσμένης νήσου καὶ ἐνταῦθα, ὡς ἐν ἐπιγείῳ τινὶ παραδείσῳ, ἠυξήθη καὶ ἀνεπτύχθη ὑπὸ τὰς σοφὰς καὶ φιλοστοργούς φροντίδας τοῦ πατρὸς αὐτῆς Προσπερού, καὶ ὅχι μόνον ἀθῶα διέμεινεν ὡς ἡ Ὀφηλία ἀλλὰ καὶ ἡγνῶει παντελῶς τὸ κακόν· καὶ διὰ τοῦτο αἱ ιδιότητες, αἵτινες εἰς τὴν Ὀφηλίαν ἐπιφέρουσι τὴν παραφροσύνην καὶ τὸν θάνατον, κατορθοῦσιν, ὅπως παρατηρεῖ ἡ κ. Jameson, νὰ καταστήσωσι τὴν Μιράνδαν πλάσμα τέλειον καὶ εὐτυχές.

„Εἰδὼν ποτε, γράφει ἡ διάσημος ἐξηγήτρια τῶν ἡρώιδων τοῦ Σαίξπηρου, μίαν περιστερὰν καταληφθεῖσαν αἰφνῆδιν ὑπο σφοδρὰς θυέλλης — ἴσως ἦτο νεαρὰ καὶ δὲν εἶχε τόσην δύναμιν εἰς τὰς πτέρυγας ὥστε νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς φωλεᾶς της, ἡ τῇ ἑλλειπεν ἴσως τὸ ἐνστικτον, ὅπερ ὁδηγεῖ τὰ πτηνὰ νὰ ἀποφεύγῃ τὴν ἐπικειμένην καταγίδα — ἐγὼ τὴν παρετήρουν μετὰ συμπαιδείας περιπταμένην τῇδε κακῆϊσε καὶ κινουσαν ἀπελπιστικῶς τὰς ἀργυρὰς της πτέρυγας, αἵτινες ἔλαμπον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ μαῦρα θυελλώδη νέφη, μέχρις οὗ, μετ' ὀλίγας περιστροφικὰς κινήσεις, τυφλωθεῖσα, καταπλαγεῖσα καὶ ἀποπλανηθεῖσα ἐκρημνίσθη εἰς τα τεταραγμένα ὕδατα καὶ ἠφανίσθη διὰ παντός. Τὸ συγκινητικὸν ἐκεῖνο θέαμα μοὶ ἀνέμνησε τὴν τύχην τῆς Ὀφηλίας· καὶ τώρα ὅπου σκέπτομαι τὴν Ὀφηλίαν, βλέπω ἀπέναντί μου τὴν δυστυχῆ ἐκείνην περιστερὰν, ἥτις πλανηθεῖσα ἐν μέσῳ τῆς θυέλλης, κτυπᾷ ἀπελπιστικῶς τὰς πτέρυγὰς της.“ Ἀς φαντασθῶμεν ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἣν περιέγραψεν ἡ κ. Jameson, ὁ ἥλιος ἔλαμπεν ἡσυχος καὶ ἡρεμος ἐπὶ τῆς γαληνιαίας θαλάσσης. Τί θὰ συνέβαινεν; Ἡ περιστερὰ θὰ ἀφικνεῖτο μὲ τὰς πτέρυγας ἀνοικτὰς καὶ στερεὰς εἰς τὴν

γλυκεῖαν φωλεάν, φερομένη διὰ τοῦ ἀέρος ὑπὸ τῆς θελήσεως. Καὶ ἡ διάσημος συγγραφεὺς, ἀναμνησκομένη ἴσως τοὺς γλυκεῖς στίχους τοῦ Δάντε, θὰ ἐβλεπεν ἐν τῇ περιστερᾷ ἐκείνῃ τὴν εἰκόνα τῆς Μιράνδας.

Ἀς κάμωμεν ἀκόμη καὶ μίαν ἄλλην ἀντιπαραβολήν, καὶ ἐπειδὴ ὁμιλοῦμεν ἤδη περὶ τῆς Ὀφηλίας, ἃς ἀντιπαραθέσωμεν πρὸς αὐτήν, ὅπως προτείνει ὁ Dowden, ἕτερον ἀκριβῶς ἀντίθετον χαρακτῆρα, μίαν γυναῖκα ἱστορικὴν, τὴν Ῥωμαίαν Πορτίαν, θυγατέρα τοῦ Κάτωνος καὶ σύζυγον τοῦ Βρούτου.

Ὁ Βρούτος ἡγέρθη λίαν πρῶτ' ἐκ τῆς κλίνης του ὅπως διὰ τελευταίαν φορὰν συνεννοηθῇ ἀποφασιστικῶς μετὰ τοῦ Κασσίου καὶ τῶν λοιπῶν συνωμοστῶν περὶ τοῦ φόνου τοῦ Καίσαρος. Ἀμα τῇ ἐξόδῳ τῶν συνωμοστῶν, εἰσέρχεται ἡ Πορτία.

Πορτία. — Βρούτε, σύζυγέ μου.

Βρούτος. — Πορτία, τί θέλεις; διατὶ ἡγέρθης τόσον πρῶτ'; Δὲν εἶνε ὠφέλιμον εἰς τὴν ὑγείαν σου νὰ ἐκτίθῃσαι οὕτως εἰς τὸ δριμύ της πρωΐας ψῦχος, καθὼς εἶσαι μάλιστα ἀδύνατος.

Πορτία. — Οὔτε εἰς τὴν ἐδικήν σου. ὦ Βρούτε, ἀπῆλθες ἀφιλοφρόνως ἐκ τῆς κλίνης μου! καὶ χθὲς τὸ ἐσπέρας, κατὰ τὸ δεῖπνον, ἤρχισες νὰ περιπατῇς μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας, σκεπτικὸς καὶ στεναζών· καὶ ὅτε σὲ ἠρώτησα τί ἔχεις μὲ ἐκύτταξες μὲ ἀτενὲς καὶ σκοτεινὸν βλέμμα. Ἐγὼ ἐπανέλαβον τὴν ἐρώτησιν, καὶ τότε σὺ ζύων τὸ μέτωπόν σου ἤρχισες νὰ ποδοκροτῇς ὑπὸ ἀδημονίας. Ἐγὼ ἐντούτοις ἐπέμεινα, ἀλλὰ σὺ ἀντὶ νὰ μοὶ ἀποκριθῇς μοὶ ἐνευσας ὀργίλως νὰ σὲ ἀφῆσω. Ἐγὼ τότε ὑπήκουσα, φοβουμένη μήπως αὐξήσω τὴν ὀργήν σου, ἥτις μοὶ ἐφαίνετο σφοδρὰ ἐξεγερμένη, καὶ ἐλπίζουσα συγχρόνως ὅτι θὰ προήρχετο μόνον ἐκ τῆς κακοδιαθεσίας, εἰς τὴν ὅποιαν ὑπόκειται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν πάντες οἱ ἄνθρωποι. Ἀλλ' ἡ δυσθυμία αὕτη δὲν σὲ ἀφίνει οὔτε νὰ φάγῃς, οὔτε νὰ ὀμιλήσῃς, οὔτε νὰ κοιμηθῇς, καὶ ἂν ἡδύνατο νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τοῦ πνεύματός σου ὅπως ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῆς ψυχῆς σου, ὦ Βρούτε, δὲν θὰ σὲ ἀνεγνώριζον πλέον. ὦ ἀγαπητέ μου σύζυγε, εἰπέ μοι τὴν αἰτίαν τῆς θλίψεώς σου.

Βρούτος. — Δὲν αἰσθάνομαι καλὰ τὸν ἑαυτόν μου. Αὕτη εἶνε ὅλη ἡ αἰτία.

Πορτία. — Ὁ Βρούτος εἶνε σοφός· καὶ ἂν ἦτο ἄρρωστος, θὰ εὗρισκε τὸ μέσον, νὰ γείνῃ ὑγιής.

Βρούτος. — Αὐτὸ ἀκριβῶς πράττω. Ἀγαπητὴ μου Πορτία, ἐπίστρεφον εἰς τὴν κλίνην σου.

Πορτία. — Ὁ Βρούτος εἶναι ἄρρωστος; καὶ εἶνε λοιπὸν ὑγιεινὸν τὸ νὰ ἐξέρχεται ἡμίγυμνος καὶ νὰ ἀναπνέῃ τὸν ψυχρὸν ἀέρα τῆς πρωΐας; Πῶς! ὁ Βρούτος εἶνε ἄρρωστος — καὶ ἀφίνει τὴν χλιαράν του κλίνην, καὶ ἀφηγεῖ τὰ ὀλεθρία μιάσματα τῆς νυκτός, καὶ ἐρεθίζει τὴν ὑγρὰν καὶ ἀκαθάρτον ἀτμοσφαιραν, ὅπως χειροτερεύσῃ τὸ κακόν; Ὁχι, Βρούτέ μου! τὸ κακόν, τὸ ὅποιον σὲ κατατρώχει, εἶνε ἐν τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐγὼ, κατὰ τὰ δικαιώματά μου καὶ τὸν τίτλον μου καὶ τὸ ἀξίωμα μου, πρέπει νὰ τὸ γνωρίζω. Ἰδοὺ γονυπετὴς σὲ ἐξορκίζω εἰς τὴν ὠραιότητά μου, τὴν ἄλλοτε τοσοῦτον ἐξυμνηθεῖσαν, εἰς ὅλους σου τοὺς ἐρωτικούς ὅρκους, καὶ εἰς ἐκεῖνον τὸν ὕψιστον ὅρκον, ὅστις μᾶς συνήνωσε καὶ ἀπετέλεσεν ἐξ ἡμῶν ἐν μόνον πρόσωπον, ἀποκάλυψον εἰς ἐμέ, ἥτις εἶμαι τὸ ἡμισὺ σου μέρος, εἰς τὸν ἑαυτόν σου εἰπέ τί πραγματὸς σὲ καταθλίβει τόσον καὶ ποῖοι εἶναι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἦλθον πρὸς σὲ τὴν νύκτα ταύτην· διότι ἦλθον ἐξ ἡ ἐπτά, κρύπτοντες τὸ πρόσωπον καὶ εἰς αὐτὸ τὸ σκότος τῆς νυκτός.

Βροῦτος. — Μὴ γονυπετῆς, προσφιλὲς μου Πορτία.

Πορτία. — Δὲν θὰ ἡναγκαζόμην νὰ τὸ πράξω, ἂν ἦσο ὁ προσφιλὲς μου Βροῦτος. Ἐν τῷ συμβολαίῳ τοῦ γάμου μας, εἶπε μοι, ὦ Βροῦτε, ἐγγράφη ἴσως ὁ ὅρος οὗτος, νὰ μὴ γνωρίζω ἐγὼ τὰ μυστικά, ἅτινα σὲ ἀφορῶσι; Δὲν εἶμαι συνηγμένη μετὰ σοῦ εἰς ἐν καὶ μόνον πρόσωπον εἰμὶ μόνον μέχρι τινὸς ὀρισμένου μέτρου, ὅπως κἀθωμαι μαζὶ σου εἰς τὴν τράπεζαν, ὅπως θερμαίνω τὴν κλίνην σου καὶ συνδιαλέγωμαι ἐνίοτε μετὰ σοῦ; Ἄν αὐτὰ εἶναι μόνον, τότε ἡ Πορτία εἶναι ἡ παλλακὴ τοῦ Βρούτου, ὅχι ἡ σύζυγός του.

Βροῦτος. — Εἶσαι ἡ ἀληθινὴ καὶ εὐγενὴς μου σύζυγος· μοι εἶσαι προσφιλὲς, ὦ Πορτία, ὅσον αἱ πορφυραὶ σταγόνες, αἵτινες περιρρέουσι περὶ τὴν τεθλιμμένην μου καρδίαν.

Πορτία. — Ἄν αὐτὸ ἦτο ἀληθές, ἐγὼ θὰ ἐγνώριζον τὸ μυστικόν σου. Εἶμαι γυνή, εἶνε ἀληθές, ἀλλὰ γυνή, τὴν ὁποίαν ὁ Βροῦτος ἔλαβεν ὡς σύζυγόν του. Εἶμαι γυνή, εἶνε ἀληθές, ἀλλὰ γυνή, ἥτις ὀνομάζεται θυγάτηρ τοῦ Κάτωνος. Νομίζεις, ὅτι, ἔχουσα τοιοῦτον πατέρα καὶ τοιοῦτον σύζυγον, δὲν εἶμαι ἰσχυροτέρα τοῦ φύλου μου; Ἐμπιστεύητι εἰς ἐμὲ τὰς σκέψεις σου· θὰ τὰς φυλάξω μυστικὰς· ὑπέβαλον τὴν δύναμίν μου εἰς σκληρὰν δοκιμασίαν, ἐκουσίως ἀνοίξασα μίαν πληγὴν ἐδῶ εἰς τὸν μηρόν μου. Ἀφοῦ δύναμαι νὰ ὑποφέρω τοῦτο, δὲν θὰ ἤμην ἱκανὴ νὰ φυλάξω τὰ μυστικά τοῦ συζύγου μου;

Βροῦτος. — ὦ Θεοί, καταστήσατέ με ἄξιον τοσοῦτον εὐγενοῦς γυναικός! (Κρούεται ἡ θύρα.)

Ἄκουσε! Ἄκουσε! κρούεται ἡ θύρα. Πορτία, ἐξελθε πρὸς στιγμὴν· καὶ θὰ μάθης ἀμέσως τὰ μυστικά τῆς καρδίας μου. Θὰ σοὶ ἐξηγήσω τὰ πάντα. Θὰ μάθης τὰ σχέδιά μου, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς θλίψεώς μου. Ἀπελθε, ἄφησέ με. (Ἡ Πορτία ἐξέρχεται.)

Ἐν ὅλῃ τῇ τραγωδίᾳ ἡ Πορτία δὲν ἀναφαίνεται πλέον εἰμὶ μίαν ἀκόμη φοράν, δι' ὀλίγας στιγμάς, ἐν τῇ θαυμασίᾳ ἐκείνῃ σκηνῇ ἥτις περιγράφει τὴν ἀνήσυχίαν καὶ ταραχὴν αὐτῆς, ὅτε ὁ Βροῦτος καὶ οἱ συνωμόται εἶναι ἐν τῇ Γερουσίᾳ ὅπως φονεύσῃ τὸν Κάισαρα. Κατόπιν μανθάνομεν ἐξ ὀλίγων λόγων τοῦ Βρούτου πρὸς τὸν Κάσιον ὅτι ἡ Πορτία μαθεύσα ὅτι ὁ Μάρκος Ἀντώνιος καὶ ὁ Ὀκτάβιος θριαμβεύουσι καὶ ὅτι οἱ ὑπέρμαχοι τῆς ἐλευθερίας ἠττήθησαν, ἡ-τοκτόνησεν. Ὁ δὲ Βροῦτος ἀκούων παρὰ τοῦ Μεσσάλα, ἐλθόντος ἐκ Ῥώμης, ἐπιβεβαιούμενον τὸν θάνατον αὐτῆς, δὲν λέγει ἄλλο εἰμὶ τὰς λέξεις ταύτας. «Χαῖρε λοιπὸν ὦ Πορτία. Τώρα, Μεσσάλα, πρέπει νὰ ἀποθάνωμεν. Μόνον ἡ σκέψις ὅτι καὶ αὐτὴ μίαν ἡμέραν θὰ ἀπέθνησκε, μοι ἔδωκε σήμερον τὴν δύναμιν τοῦ νὰ ὑποφέρω». Ἐν τῇ τραγωδίᾳ ταύτῃ τοῦ Σαίξπηρου ὑπάρχουσι πολλαὶ σκηναὶ ἀνώτεραι κατὰ τὸ ὕψος καὶ τὸ μεγαλεῖον, κατὰ τὴν φοβερότητα καὶ κατὰ τὸ πάθος ἢ ἡ σκηνὴ αὕτη τὴν ὁποίαν ἀνέφερα μετὰ τοῦ Βρούτου καὶ τῆς Πορτίας. Ἐγὼ ὁμως δὲν δύναμαι ποτὲ νὰ ἀναγνώσω τὴν σκηνὴν ταύτην χωρὶς νὰ αἰσθανθῶ βαθυτάτην συγκίνησιν. Ἡ Πορτία εἶνε, καθὼς λέγει ὁ Dowden, τὸ ἰδεῶδες τῆς στοϊκῆς ἀρετῆς ἐγκεκλησμένον ἐντὸς ἀσθενοῦς γυναικείας ἐνεργητικότητος· τὸ ἀκριβῶς ἀντιθετὸν τῆς ἀδυναμίας τῆς Ὀφηλίας· τοιαύτη ὁμως οὖσα ἡ Πορτία ἐξακολουθεῖ πάντοτε νὰ ἦναι φύσις οὐσιωδῶς γυναικεία καὶ ἀβρά· εἶνε οὐχὶ ὀλιγώτερον τῆς Ὀφηλίας εὐαίσθητος εἰς τὴν θλίψιν τῶν προσφιλῶν αὐτῇ προσώπων· αἰσθάνεται δι' αὐτούς, οὐχὶ ὀλιγώτερον τῆς Ὀφηλίας, τὴν ἐνδόμυχον ἀνήσυχίαν ἐρώσης γυναικός· καὶ διὰ τοῦτο μόνον ἔχει καὶ αὐτὴ τὴν δύναμιν τοῦ νὰ μᾶς συγκινήῃ. Ἀλλ' ἡ συγκίνησις, τὴν ὁποίαν

διεγείρει ἐν ἡμῖν ἡ Πορτία, εἶναι ὅλως διαφόρου φύσεως τῆς συγκινήσεως, ἣν αἰσθανόμεθα ἐκ τῆς Ὀφηλίας. Πρὸ τῆς μορφῆς τῆς Πορτίας αἰσθανόμεθα συγκίνησιν καὶ θαυμασμόν συγχρόνως· ἀπέναντι τῶν δυστυχῶν τῆς Ὀφηλίας ἐν μόνον αἰσθημα καταλαμβάνει τὴν ἡμετέραν ψυχὴν, καὶ τὴν καταλαμβάνει ἐξ ὁλοκλήρου, ὁ οἶκτος.

VI.

Ὁμίλησα περὶ τεσσάρων μόλις ἐκ τῶν ἡρώιδων τῶν Σαίξπηρείων δραμάτων, καὶ ἐκ τῶν τεσσάρων τούτων προσέλαβον τρεῖς ἐχούσας κοινὰ τὰ κύρια χαρακτηριστικά. Τὰς ἔλαβον ἐξεπίτηδες, ὅπως ἀποδείξω πόση ποικιλία ὑπάρχει καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ δημιουργήματα τοῦ ποιητοῦ ἅτινα ἐκ πρώτης ὀψεως δύνανται νὰ φανῶσιν ἐμοιότατα ἀλλήλοις. Ὑπάρχει ἐν αὐτοῖς ἡ ἀληθὴς ποικιλία, ἡ ἐσωτερικὴ ἐκείνη ποικιλία, τὴν ὁποίαν ἡ φύσις αὐτὴ δίδει εἰς τὰ δημιουργήματά της.

Γνωρίζω καλῶς ὅτι μὲ τὰ ὀλίγα ταυτα παραδείγματα, τὰ ὁποῖα ἀνέφερα, δὲν ἡδυνήθην νὰ δώσω εἰς τὸν ἀναγνώστην οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν περὶ τοῦ συνόλου τῶν γυναικῶν τοῦ Σαίξπηρου θεάτρου· καὶ τώρα, ἐνῶ μέλλω νὰ ἀπαλλαχθῶ αὐτῶν, ἀκούω αὐτάς, ὡς τύρβην θορυβοῦσαν καὶ συγκεχυμένην, βομβοῦσας περὶ τὰ ὦτά μου, παριπταμένας πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ παραπονουμένας ὅτι τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν οὐδὲ τὰ ὀνόματα ἐμνημόνευσα.

Βλέπω πλησίον τῆς ἐρωτευμένης Ἰουλίας τὴν ἀκαμπτον καὶ ψυχρὰν μητέρα της, βλέπω καὶ ἀκούω τὴν χονδροειδῇ μορφῇ τῆς τροφοῦ ἥτις ἐκκωφοῖ τὸν ἀέρα καὶ ἐξαντλεῖ τὴν ὑπομονὴν τῶν ἀκούοντων τὰς ἀσυναρτήτους φλυαρίας της. Βλέπω παρὰ τῇ Μιράνδᾳ τὰς εὐγενεῖς καὶ ἀβράς νεάνιδας Ἰεσοίκαν καὶ Πέρδιταν, ἀποτελοῦσας μετ' αὐτῆς σύμπλεγμα, διὰ τοῦ ὁποίου δὲν θ' ἀπηξίουεν νὰ παρασταθῶσιν οὐδ' αὐταὶ αἱ Χάριτες· καὶ ὁ Ἐρως, ὅστις ὠδήγησε τὴν Ἰουλίαν εἰς τὸν τάφον, φιλεῖ εἰς τὸ μέτωπον τὰ τρία ἐκείνα ἀδῶα πλάσματα, ἀφιερῶν αὐτὰ εἰς τὴν εὐτυχίαν. Ὅπισθεν τῆς ὠχρᾶς Ὀφηλίας ἥτις τραγωδεῖ τὰ θλιβερά της ἄσματα, ὀπισθεν τῆς ἐκπεπληγμένης Δεσδεμόνας ἥτις δέεται καὶ παρακαλεῖ μὲ τοὺς ἀπελπιστικοὺς τόνους τῆς ἀθωότητος, γελοῖσιν αἱ εὐθυμοὶ μορφαὶ καὶ ἡχοῦσιν οἱ καρχασμοὶ τῆς κυρίας Ford καὶ κυρίας Page. Οὐχὶ μακρὰν τῆς Ἰμογένης, τῆς Ἑρμιόνης, τῆς Ἰσαβέλλας, τῶν ἰσχυρῶν καὶ μεγαλοφύχων γυναικῶν αἵτινες ἡγωνίσθησαν κατὰ τῆς ἀνθρωπίνης κακαντρεχείας καὶ ἐθριάμβευσαν· οὐχὶ μακρὰν τῆς τραγικῆς μορφῆς τῆς Λαίδης Μάκβεθ, ἐν τῇ ἀβρᾷ τῆς ὁποίας ψυχῇ παράφρονος φιλοδοξίας ὄνειρον συνεπύκνωσε τοσαῦτα σιότη καὶ τηλικαύτας καταστροφάς, ἀκούω τὴν Ῥοσαλίνδαν, Μαρίαν, Κατερίναν, Βεατρίκην ἐν εὐθυμίᾳ φλυαρούσας καὶ ἀμιλλωμένας πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τοὺς ἐραστάς των εἰς εὐφρολογίας καὶ σκώμματα. Βλέπω πλησίον τῆς ἀγίας μαρτυρος Κορδηλίας τὰς κακούργους αὐτῆς ἀδελφὰς Γονερίλλαν καὶ Ῥεγάνην. Βλέπω πλησίον τῆς συζύγου τοῦ Βρούτου τὴν μητέρα καὶ τὴν σύζυγον τοῦ Κοριολάνου, Βολούμνιαν καὶ Βιργιλίαν, ἐκπροσωπούσας τὸ ἰδεῶδες τῆς γυναικὸς ἐν τῇ οἰκογενεῇ τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων.

Βλέπω τὴν ἀδύνατον καὶ ἐλαφρόνουν καὶ ἀπατηλὴν Κρεσσίδαν συνδιαλεγομένην μετὰ τῆς Λαίδης Ἄννας, γυναικὸς ἥτις μετὰ τρεῖς μῆνας χηρείας ἐδέχθη τὸν ἔρωτα καὶ τὴν χεῖρα τοῦ Ῥιχάρδου Γ', ὅστις εἶχε θανατώσῃ τὸν σύζυγόν της, γυναικὸς, ἥτις οὐδεμίαν ἔχουσα βεβαίαν βάσιν ἀρετῆς, ὑπῆρξεν ἀγαθὴ ἐφ' ὅσον δὲν τῇ παρουσιάζετο ἡ εὐ-

ΡΩΜΑΙΑ ΜΗΤΗΡ.

Εἰκὼν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Amos Cassioli.

καιρία και ὁ πειρασμός τοῦ κακοῦ. Καὶ μόνην ἐξ ἀποστάσεως προσατενίζουσιν αὐτὰς με ὕψος ὑπερῆφάνου καταφρονήσεως βλέπω τὴν Κλεοπάτραν, τὴν περικαλλεστάτην βασίλισσαν, ἥτις κρατοῦσα συνεσφιγμέναις ἐντὸς τῶν μικρῶν χειρῶν τῆς τὰς στιβαρὰς κοσμοκρατείας χεῖρας καταβάλλει διὰ τῆς ἡδυπαθοῦς ἀνατολικῆς μαγείας τὴν ῥωμαϊκὴν ἀνδρείαν.

Βλέπω ἐπίχαρι στῆφος γυναικῶν καὶ νεανίδων, με ἀνδρικά φορέματα, τὴν Ἰουλίαν, τὴν Πορκίαν, τὴν Ἰεσοίκαν, τὴν Ροσαλίνδαν, τὴν Ἰμογένην, τὴν Βιόλαν, εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἀνδρική στολὴ οὐδόλως ἐλαττύνει τὴν γυναικειαν χάριν καὶ τρυφερότητα. Βλέπω πυκνὸν πλῆθος βασιλισσῶν καὶ ἡγεμονίδων, αἵτινες κλαίουσι καὶ πενθοῦσι τοὺς συζύγους καὶ

τοὺς υἱούς των προώρως ἀποθανόντας ὑπὸ τοῦ δολοφόνου ξίφους τῶν φατριῶν τῆς φιλοδοξίας καὶ τοῦ μίσους· καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὴν φοβερὰν μορφήν τῆς Μαργαρίτας τοῦ Αἰίου, ἥτις αἶρουν πρὸς τὸν οὐρανὸν τὸ κάτωχρον μέτωπον ἐκπλήττει τοὺς ἀστέρας με τὰς φοβερὰς καὶ φρικώδεις αὐτῆς κατάραι. Καὶ ὀπισθεν τούτων τῶν μορφῶν βλέπω ἄλλας καὶ πάλιν ἄλλας· Καὶ ὅλοι ἐπεθύμουν νὰ ὁμιλήσω περὶ αὐτῶν καὶ νὰ διηγηθῶ τὰς χαρὰς καὶ τὰς θλίψεις των, τὰ αἰσθημάτων καὶ τὰ πάθη των, τὰ ἀγαθὰ των ἔργα καὶ τὰς κακὰς των πράξεις.

Ἀλλ' ἐγὼ ὀφείλω νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸν Δάντε καὶ νὰ θέσω πέρας εἰς τὴν μελέτην μου ταύτην.

(ἔπεται συνέχεια.)

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΑΣΜΑΤΟΣ

ὑπὸ ΣΤΑΙΑΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ.

Δὲν ὑπάρχει Ἕλληνας, νομίζομεν, ὅστις νὰ μὴν ἤκουσε κατὰ τὸν βίον του τὸ δημῶδες ἐλληνικὸν ἄσμα:

Κλέφταις ἔμπηκαν σὲ μαντρί!
Ποῦ τοὺς ἀπείκασες μωρή!

Ἡ παράδοσις διηγεῖται περὶ τῆς γενέσεως καὶ ἀρχῆς τοῦ ἄσματος τούτου τὰ ἀκόλουθα, χωρὶς νὰ ἀναφέρῃ ἀκριβῶς τὸ ἔτος οὐδὲ τὸ ὄνομα τοῦ χωρίου, ἐν ᾧ συνέβησαν.

I.

Ὁ βοσκὸς Λάμπρος δὲν ἦτον ἐκ τῶν πλουσίων ποιμένων χωρίου τινὸς τῆς Φθιώτιδος, οὐδὲ ἐκ τῶν λεγομένων τῆς μέσης τάξεως, τῶν δυναμένων δι' ἐνὸς τῆς τύχης μειδιάματος νὰ καταστῶσι τοιοῦτοι. Ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι καὶ ἑπτὰ ἐτῶν οὐδὲν σχεδὸν εἶχεν ἀποκτήσει. Ὀλίγα πρόβατα ἦσαν τὸ μόνον ἐναποταμίευμα δεκαετοῦς ἐργασίας του· ἡ μόνη δὲ αὐτοῦ πρόσδοδος, ἡ ἀμοιβή ἣν ἐλάμβανεν ὡς μισθωτὸς τοῦ Γερογεώργου, τοῦ πλουσιωτέρου τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου.

Καὶ ὅμως πλείστοι νέοι πλούσιοι τοῦ χωρίου θὰ ἐθεώρουν ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς, ἐὰν ἠδύναντο νὰ ἀνταλλάξωσι τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐνοίαν τῆς τύχης ἀντὶ τῆς ἀπορίας τοῦ Λάμπρου. Καὶ διατί; Διότι ὁ Λάμπρος ἦτον οὐχὶ μόνον ὁ ὠραιότερος νεανίας τοῦ χωρίου, ἀλλὰ καὶ ὁ πρῶτος εἰς τὸ ἄλμα, ὁ πρῶτος εἰς τὸν χορόν, καὶ ὁ μόνος εἰς τὸν αὐλόν. Οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα νὰ διαγωνισθῇ πρὸς αὐτὸν καὶ εἰς τὴν σκόπευσιν. Συνεκέντρον ὁ νεαρὸς ποιμὴν ἅπαντα τὰ προσόντα, ἅτινα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀπενεμόντι τινι τὴν προσωνομίαν τοῦ Λεβέντη! Ὅσάκις κατὰ τὸν διαγωνισμὸν τοῦ ἄλματος παρουσιάζετο, οἱ λοιποὶ τοῦ χωρίου νεανῖαι ἢ ἀπεμακρύνοντο ἢ ἴσταντο κεχηνότες ὅπως θαυμάσωσι τὸν πτερόπουλον βοσκόν. Κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ χοροῦ τὰ χεῖλη τῶν παρθένων οὐδὲν ἄλλο ἤρχοντο παρὰ νὰ χορεύσωσι μετὰ τοῦ Λάμπρου. Μάγια κάνει στὴ φλογέρα, ἔλεγον οἱ ἀπλοῖκοι χωρικοὶ ὅσάκις ἤκουον τῶν γλυκεῶν τοῦ αὐλοῦ του ἤχων καὶ ἐτέρποντο ὑπὸ τῆς μελωδίας του. Καὶ ὁ γεωργὸς ἄφινε τὸ ἄροτρον του, καὶ ὁ διαβάτης ἐσταμάτει τὸ βῆμα του, καὶ ὁ ποιμὴν ἐλησμονεῖ τὸ πῶμινόν του ὅσάκις οἱ ἤχοι τοῦ αὐλοῦ τοῦ Λάμπρου ἠδονίζον εἰς τὰ ὦτά των. Οὐδέποτε ἡ φήμη αὐλητοῦ ἐπέξετάθη ἐπὶ τοσοῦτον πέρα τῶν ὁρίων μικροῦ χωρίου ὅσον ἡ φήμη τοῦ Λάμπρου. Καθ' ἐκάστην Κυριακὴν ἢ ἄλλην ἑορτὴν πλείστοι κάτοικοι τῶν πέριξ μερῶν συνέρρεον εἰς τὸ χωρίον χάριν τοῦ νεαροῦ μουσουργοῦ. Οἱ γέ-

ροντες ἐδάκρουν ἀκούοντες τὰ κλέφτικα καὶ ἄρματωλικά ἄσματα, ἅπερ ἀνεμύνησκον αὐτοῖς τὰ ἔτη τῆς νεότητός των, αἱ μητέρες ἐκλαιον ὅταν οὗτος ἐμελεε τὰ τραγούδια τῆς ξενιτειᾶς, αἱ δὲ παρθέναι ἐσκήρτων ὡς οἱ ἥχοι του ἐτόνιζον τὰς περιπετείας τοῦ ἔρωτος.

Ὁ Γερογεώργος ἠγάπα τὸν Λάμπρον διότι ἦτο τίμιος καὶ πιστὸς ὑπηρέτης, ἀλλ' ἤκτειρεν αὐτὸν διότι κατὰ τὴν φράσιν του „δὲν ἦτανε γιὰ προκοπή“. „Εἶνε ἀχαίρευτος, συνειθίζει νὰ λέγῃ περὶ αὐτοῦ“, „Τὰ μυαλά του εἶνε στὴ φλογέρα πάντα. Καλὴ καρδιά μὰ κακὸ κεφάλι. Δὲν σκέφτεται γιὰ τὰ γεράματά του· ὅ,τι πέρνει τὰ ξεδιάζει.“ Εἰ καὶ ὁ Γερογεώργος ἦτον ἐκ τῶν φρονούντων ὅτι οἱ παρ' αὐτῷ ἐργαζόμενοι κοπιῶσιν ἵνα αὐξήσωσι τὴν περιουσίαν του καὶ οὐχὶ ὅπως ἀποκτήσωσιν ἰδίαν τοιαύτην, ἐν τούτοις πολλάκις εὐρίσκετο ἐν ἀμυχανίᾳ σκεπτόμενος ὅτι ὁ Λάμπρος οὐδέποτε ἐπρότεινε αὐτῷ αὐξήσιν τῆς μισθοδοσίας του, ἐνῶ ἐδικαιούτο μετὰ τετραετῇ τιμίαν παρ' αὐτῷ ἐργασίαν. Τὴν λύσιν τῆς ἀνωτέρω ἀπορίας τοῦ ἠθέλεν ἐπιτύχει πρὸ πολλοῦ, ἐὰν δὲν ἐλησμονεῖ ὅτι εἶχε δεκαοκταετίδα θυγατέρα, τὴν Βάσω, τὸ καμάρι τοῦ χωριοῦ, ὡς ἀπεκάλουν αὐτὸν οἱ συγχωρικοὶ του, καὶ ἐὰν ἐγίνωσκε τὴν κατωτέρω σκηνήν, ἣν δέον νὰ περιγράψωμεν.

II.

Ἐσπέραν τινὰ τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου, παραμονὴν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἤλθει ὁ νεαρὸς βοσκὸς ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου του, καθήμενος ἐπὶ τινος βράχου εἰς μικρὰν ἀπὸ τοῦ χωρίου ἀπόστασιν. Ὁ ἥλιος ἐχρύσιζε διὰ τῶν τελευταίων ἀκτίνων του τὰς κορυφὰς τῶν πέριξ ὄρεων, ἐνῶ αἱ σκιαὶ κατελάμβανον μικρὸν κατὰ μικρὸν τὴν ὑπὸ τῆς αὔρας κυματίζουσαν τῶν πεδιάδων χλόην. Ὁ ἄνεμος ἐσύριζεν ὑπὸ τὸ φύλλωμα τῶν δένδρων ἐλαφρῶς, τὰ δὲ κελαδήματα τῶν πτηνῶν καὶ ὁ κρότος τῶν κωδῶνων τῶν ἀμνάδων τοῦ ποιμνίου συνῶδουν τοὺς φθόγγους τοῦ αὐλοῦ τοῦ ἐρημίτου μουσουργοῦ!

Ἠκούσατε τὸ κελάδημα τῆς ἀηδόνος καὶ τὴν βραχνῶδη τοῦ κορυδαλοῦ φωνήν! Ἀλλ' εἶδατε τὸν ἀπλοῖκόν βοσκὸν ἐπὶ ἀποτόμου βράχου καθήμενον καὶ ἐκπέμποντα διὰ τοῦ αὐλοῦ του τὸν ἐν ταῖς στήθεσιν αὐτοῦ ἀκατέργαστον ὄγκον τῆς φυσικῆς ἐμπνεύσεώς του; Ἠκούσατε τὸ ἐγερτήριο τοῦτο τῆς ἐρήμου χαιρετίζον διὰ τῶν ἤχων του τὴν χαρραγὴν καὶ συνοδεῦον τὰς τελευταίας τοῦ δύνοντος Ἠλίου ἀκτῖνας; Ὁ